

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om transport av farliga ämnen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om transport av farliga ämnen. Lagen skall gälla styckegodstransporter till sjöss, dvs. sjötransporter som sker i förpackningar, transportbehållare, containrar eller på något annat motsvarande sätt, samt alla transporter inom andra transportformer. Med stöd av lagen skall sedan utfärdas förordningar och andra normer för varje transportform.

I lagen skall enligt förslaget tas in de viktigaste stadgandena som är gemensamma för alla transportformer, inklusive straffstadganden. Den gällande lagen om transport av

farliga ämnen på väg skall i behövliga delar föras in i den nya lagen. Största delen av de stadganden som föreslås i lagen finns redan nu i stadganden och föreskrifter på lägre nivå.

Med stöd av den föreslagna lagen kommer de rättsakter i anslutning till transport av farliga ämnen som är under beredning inom Europeiska unionen (EU) att träda i kraft i enlighet med vad avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) och en eventuell anslutning till EU förutsätter.

Lagen avses träda i kraft den 1 september 1994.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVDSAKLIGA INNEHÅLL	1	3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal	7
ALLMÅN MOTIVERING	3	3.3. Miljöeffekter	8
1. Nuläge	3	4. Beredningen av propositionen	8
1.1. Lagstiftning och praxis	3	DETALJMOTIVERING	9
1.1.1. Allmänt	3	1. Lagförslaget	9
1.1.2. Vägtransporter	3	1 kap. Allmänna stadganden	9
1.1.3. Järnvägstransporter	3	2 kap. Myndigheterna och deras uppgifter ..	10
1.1.4. Transport på fartyg	4	3 kap. Skyldigheter och krav	11
Allmänt	4	4 kap. Förbud	12
Styckegodstransporter	4	5 kap. Tillsyn	12
Fasta bulktransporter	4	6 kap. Tvångsmedel och påföljer	13
Tankfartygstransporter	4	7 kap. Överföring av ärende, sökande av ändring och verkställighet	13
1.1.5. Transport på luftfartyg	5	8 kap. Särskilda stadganden	13
1.1.6. Transport i hamnar, i terräng och på fabriks- o.dyl. områden	5	9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	14
1.2. EU:s och EES:s inverkan	5	2. Ikraftträdande	14
1.3. Bedömning av nuläget	6	LAGFÖRSLAG	15
2. Förslagna ändringar	7	Lag om transport av farliga ämnen	15
3. Propositionens verknningar	7		
3.1. Ekonomiska verknningar	7		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

1.1.1. Allmänt

Transporter av farliga ämnen kan delas in i följande grupper:

— internationella väg-, järnvägs- (väst-Europa), järnvägs- (öst-Europa), havs- och lufttransporter samt

— inhemska väg-, järnvägs-, luft- och havstransporter, transporter på inre vattenvägar samt transporter inom hamn-, terräng- och fabriksområden och motsvarande områden.

I fråga om transport av farliga ämnen per post gäller de stadganden och bestämmelser som berör den transportform som används. Dessutom har posten utfärdat regler för posttjänsten, i vilka kan ges närmare anvisningar om farliga ämnen som befordras per post.

I fråga om transport av farliga ämnen, med undantag av transporter i terräng, finns gällande stadganden och bestämmelser. Deras normnivå, innehåll och struktur varierar, på vissa punkter t.o.m. i mycket hög grad. Vad säkerheten beträffar ligger de allmänt taget på samma nivå som motsvarande stadganden och bestämmelser i andra industriländer.

1.1.2. Vägtransporter

Vägtransporter regleras genom lagen och förordningen samt trafikministeriets beslut om transport av farliga ämnen på väg (510/74), (146/92) och (147/92) samt förordningen om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (724/91). Dessutom regleras vägtransporter genom den europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg (ADR) (FördrS 23/79, nedan ADR-överenskommelsen).

Lagen och förordningen om transport av farliga ämnen på väg innehåller huvudsakligen stadganden av allmän natur. Lagen begränsar tillämpningsområdet för dessa stadganden till att motsvara vägtrafiklagens (267/81) tillämpningsområde, vilket innebär att stadgandena om vägtransporter i allmänhet inte tillämpas inom bl.a. hamn-, fabriks- och terrängområden.

ADR-överenskommelsen har trätt i kraft genom en förordning.

I 14 § lagen om transport av farliga ämnen på väg finns stadganden om brott och förseelse mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen.

Enligt lagen om transport av farliga ämnen på väg utfärdas närmare stadganden om transport av farliga ämnen genom förordning. I förordningen bemyndigas trafikministeriet att meddela närmare föreskrifter om saken. I förordningen bemyndigas vidare tekniska kontrollcentralen att meddela anvisningar om tillämpningen av trafikministeriets beslut på förpackningar och tankar som används för transport av andra ämnen än radioaktiva ämnen samt på materialet i fordon och containrar som används vid transport av explosiva ämnen och föremål. Dessutom bemyndigas Strålsäkerhetscentralen att meddela anvisningar om tillämpningen av trafikministeriets beslut på transport av radioaktiva ämnen.

I förordningen om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen ges trafikministeriet rätt att meddela närmare föreskrifter om körtillståndet.

De viktigaste bestämmelserna om inhemska transporter av farliga ämnen på väg har utfärdats genom beslut av trafikministeriet. På motsvarande sätt har de viktigast bestämmelserna angående internationella vägtransporter utfärdats i de engelskspråkiga bilagorna till ADR-överenskommelsen.

Vidare har bestämmelser om tankars konstruktion vid vägtransporter av farliga ämnen utfärdats genom handels- och industriministeriets beslut om transportabla gasbehållare (641/78). Bestämmelser om transport av flytande kväve finns också i statsrådets beslut angående tillämpning av lagen om skydd i arbete på transport av flytande kväve i fordon (772/78).

1.1.3. Järnvägstransporter

Trafikministeriet har i fråga inhemska järnvägstransporter utfärdat ett beslut om transport av farliga ämnen på järnväg (394/92). Genom beslutet bemyndigas tekniska kontrollcentralen att meddela närmare anvisningar om tillämpningen av beslutet på förpackningar och tankar som används för transport av andra

ämnen än radioaktiva ämnen samt på materialet i containrar som används vid transport av explosiva ämnen och föremål. I beslutet ges även Strålsäkerhetscentralen bemyndigande att meddela anvisningar om tillämpningen av beslutet på transport av radioaktiva ämnen.

Järnvägstransporterna mellan Finland och Oberoende staternas samväld (f.d. Sovjetunionen) grundar sig på en överenskommelse från 1947 om direkt järnvägssamtrafik mellan Finland och Sovjetunionen. Bilaga nr 8 till transporttariffen i överenskommelsen gäller transport av farliga ämnen i järnvägssamtrafiken mellan Finland och Socialistiska rådsrepublikernas förbund (USSR).

I fråga om järnvägstransporter av farliga ämnen mellan Finland och de flesta andra europeiska länder iakttas de europeiska RID-föreskrifterna om internationella järnvägstransporter av farliga ämnen (Ordnung für die Internationale Eisenbahnbeförderung gefährlicher Güter). RID-föreskrifterna utgör bilaga till bilaga B (CIM) till konventionen om internationella järnvägstransporter (COTIF) (FördrS 5/85). COTIF-konventionen trädde i kraft genom en separat lag.

På samma sätt som vägtransporter berörs också järnvägstransporter av handels- och industriministeriets beslut om transportabla gasbehållare.

1.1.4. *Transport på fartyg*

Allmänt

Författningarna om transport av farliga ämnen på fartyg skiljer mellan styckegodstransporter, fasta bulktransporter och tankfartygs-transporter. Med styckegodstransport avses transport i förpackningar, transportbehållare, containrar eller på något annat motsvarande sätt.

Med fasta bulktransporter och tankfartygs-transporter avses transport av oförpackade fasta ämnen eller transport av flytande ämnen eller gaser på tankfartyg.

Författningarna baserar sig på 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg, som uppgjorts inom Internationella sjöfartsorganisationen IMO, och på dess protokoll av år 1978, dvs. den s.k. MARPOL 73/78-konventionen (FördrS 51/83), och på 1974 års internationella konvention om

säkerheten för människoliv till sjöss, den s.k. SOLAS-konventionen (FördrS 11/81).

På Finlands inre vattenvägar iakttas förutom de stadganden och bestämmelser som grundar sig på internationella konventioner vissa stadganden i förordningen om förhindrande av vattens förorening, försäskad av fartyg (746/83) och förordningen innefattande trafikstadga för kanaler och rörliga broar (512/91) samt lotsningsförordningen (393/57).

Styckegodstransporter

I fråga om transport av farliga ämnen som styckegods på fartyg skall iakttas förordningen om transport av farliga ämnen på fartyg (357/80). Förordningen har givits med stöd av republikens presidents allmänna bemyndigande att utfärda förordningar, om vilket stadgas i 28 § regeringsformen. Med stöd av förordningen har en av Internationella sjöfartsorganisationen IMO utarbetad engelskspråkig IMDG-kod (International Maritime Dangerous Goods Code) trätt i kraft.

Förordningen gäller styckegodstransporter av farliga ämnen på finskt territorialvatten och på finländska fartyg även utanför finskt territorialvatten.

I förordningen bemyndigas sjöfartsstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om tekniska detaljer i samband med transporter av farliga ämnen som styckegods. Sjöfartsstyrelsens beslut har inte publicerats i författningssamlingen.

I förordningen finns också ett straffstadgande.

Allmänna stadganden om transport av styckegods finns förutom i den nämnda förordningen även i sjölagen (167/39).

Fasta bulktransporter

Den av IMO godkända säkerhetskoden för bulktransporter (Code of Safe Practice for Solid Bulk Cargoes), som gäller bl.a. transporter av fasta farliga ämnen i bulk, har hittills inte trätt i kraft i Finland.

Tankfartygstransporter

Tankfartyg för transport av flytande ämnen och gaser, inklusive oljetankrar, omfattas för-

utom av sjölagen framför allt av lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg (300/79), den s.k. fartygsavfalls-lagen.

Med stöd av fartygsavfallslagen och sjölagen har givits en förordning om kemikalie- och gastankfartyg (244/82), genom vilken kemika-lie- och gastankfartygskoder som IMO publi-cerat trädde i kraft. Likaså har med stöd av fartygsavfallslagen givits en förordning om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg (635/93), den s.k. fartygsavfallsför-ordningen, som gäller bl.a. oljetransporter. Den förordningen baserar sig liksom fartygsavfalls-lagen på konventionen om skydd av Öster-sjöområdet marina miljö och på MARPOL 73/78-konventionen.

I fartygsavfallslagen finns ett straffstadgan-de.

Enligt fartygsavfallslagen utfärdas närmare stadganden genom förordning. På basis av ett bemyndigande i förordningen har sjöfartssty-relsen i sin tur meddelat närmare föreskrifter.

1.1.5. Transport på luftfartyg

Enligt luftfartslagen (595/64) har Luftfarts-verket rätt att av hänsyn till allmän ordning och säkerhet förbjuda befordran med luftfartyg av krigsmateriel och annat gods och att med-dela närmare bestämmelser om sådan beford-ran. Luftfartsverket kan dessutom med stöd av luftfartsförordningen (525/68) meddela närma-re bestämmelser bl.a. om på vilka villkor brand- eller explosionsfarligt gods får transpor-teras med luftfartyg.

Med stöd av luftfartslagen och luftfartsför-ordningen har luftfartsstyrelsen utfärdat ett beslut om lufttransport av farliga ämnen. Detta beslut gäller luftfart med civila luftfartyg som antecknats i Finlands luftfartygsregister och med alla civila luftfartyg inom finskt område. Beslutet innehåller inte bara bestämmelser om transport av farliga ämnen, utan därigenom har dessutom Internationella civila luftfartsor-ganisationens (ICAO) instruktioner ICAO-TI (Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air) blivit tillämpliga. Luftfartsstyrelsens beslut har inte publicerats i författningssamlingen.

I luftfartslagen finns ett straffstadgande.

1.1.6. Transport i hamnar, i terräng och på fabriks- o.dyl. områden

De ovan nämnda transportförfattningarna gäller transport av farliga ämnen i hamnar utgående från vilken transportform som an-vänds. Vägtransportförfattningarna gäller bara om det är fråga om en väg som avses i vägtrafiklagen. I de flesta fall berörs transpor-ter av farliga ämnen i hamnar endast av eventuella föreskrifter som det lokala hamnver-ket har meddelat. Statsrådets beslut innefattan-de ordningsregler för lastning och lossning av fartyg (915/85) gäller indirekt transporter av farliga ämnen i hamnar. Det är dock framför allt ett beslut som gäller säkerheten vid lastning och lossning.

I fråga om transport av farliga ämnen i terräng t.ex. på snöskoter gäller ingen av de ovan nämnda transportförfattningarna.

Transport av farliga ämnen inom slutna fabriksområden, gruvområden, upplagsområ-den och arbetsplatser berörs inte av de nämnda författningarna men däremot av stadganden och bestämmelser i andra specialförfattningar. T.ex. i förordningen om explosiva varor (473/93) finns stadganden om transporter av explosiva ämnen och föremål på dylika områ-den.

Transporter av farliga ämnen på flygplatser (tankfordon) omfattas i allmänhet inte av författningarna om vägtransporter. Vad dessa transporter beträffar finns bestämmelser i han-dels- och industriministeriets beslut om cister-ner på tankfordon på flygfält (649/78).

Angående transport av farliga ämnen på färjor som ansluter sig till allmänna vägar har bestämmelser utfärdats genom trafikministe-riets beslut om utrustningen av färjor på allmänna vägar och om tillsynen över färjdrif-ten (221/88).

1.2. EU:s och EES:s inverkan

Hittills har Europeiska unionen (EU) inte verkat aktivt för att reglera transporter av farliga ämnen. I de flesta EU- liksom EES-stater tillämpas på internationella transporter internationella överenskommelser och före-skrifter om transport av farliga ämnen och på nationella transporter nationella bestämmelser som grundar sig på dessa. Så är läget också i Finland.

I samband med vägtransporter av farliga ämnen har EU för närvarande endast stadgat om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen, genom rådets direktiv om yrkesutbildning för vissa förare av fordon som transporterar farligt gods på väg (89/684/EEG). Föraren av ett fordon som transporterar farliga ämnen skall ha ett särskilt kör tillstånd, som berättigar till transport av farliga ämnen och för vilket förutsätts att en kurs genomgås och ett prov avläggs. Eftersom direktivet är en del av EES-avtalet, har det satts i kraft i Finland genom förordningen om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (724/91).

I samband med havstransporter av farliga ämnen har EU stadgat om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods, genom rådets direktiv om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods (93/75/EEG). I direktivet stadgas om anmälningsskyldighet i fråga om den last som förs av fartyg som transporterar farliga eller förorenande ämnen och i fråga om vissa andra omständigheter. Eftersom direktivet är en del av tilläggsprotokollet till EES-avtalet, skall den lagstiftning som berör direktivet vara färdig senast den 13 september 1994 och träda i kraft den 13 september 1995.

Inom EU bereds som bäst ett direktivförslag som har samband med transporter av farliga ämnen och som gäller behörigheten för den som skall ansvara för transporter av farliga ämnen (Proposal for a Council Directive on the appointment of an officer for prevention of the risks inherent in the carriage of dangerous goods in undertakings which transport such goods, and on the vocational qualification of such officers, 91/C 185/05). Enligt förslaget skall företag till vars verksamhet hör transport, lastning, lossning, lagring eller förstöring av farliga ämnen ha en person som är utbildad för en eller flera transportformer, en s.k. säkerhetschef. Denna person skall granska bl.a. de fordon som används för transport av farliga ämnen och deras ändamålsenlighet samt de dokument som behövs.

EU har också för avsikt att inom EU förenhetliga transportföreskrifterna för farliga ämnen så att de överensstämmer med den europeiska ADR-överenskommelsen och de europeiska RID-föreskrifterna. Direktivförslag

angående detta är under beredning (Proposal for a Council Directive on the approximation of the laws of Member States with regard to the transport of dangerous goods by road; Proposal for a Council Directive on approximation of the laws of the Member States relating to the carriage of dangerous goods by rail).

Dessutom bereder EU direktivförslag om övervakning av väg- och järnvägstransporter av farliga ämnen (Proposal for a Council Directive on uniform procedures with regard to checks on the transport of dangerous goods by road; Proposal for a Council Directive on uniform control procedures for the carriage of dangerous goods by rail). Enligt förslagen skall tillsynen över transporter av farliga ämnen kunna ske i ett företag till vars verksamhet hör transport, lastning, lossning och försändning samt lagring, insamling, hantering eller mottagande av farliga ämnen.

1.3. Bedömning av nuläget

De normen som för de olika transportformernas vidkommande gäller för transport av farliga ämnen är varierande i fråga om normnivån. Vissa normer har i huvuddrag givits i lag och förordning (transport på tankfartyg), medan andra har givits med stöd av lag och förordning i form av ett centralt ämbetsverks beslut (Luftfartsstyrelsens beslut om lufttransport av farliga ämnen) eller utan ett klart bemyndigande i lag och förordning med stöd av en överenskommelse (transporter av farliga ämnen mellan Finland och OSS).

Det finns brister i normernas tillämpningsområden. Bl.a. privata hamnar, flygplatser och terrängområden omfattas för närvarande inte av stadgandena och bestämmelserna om transport av farliga ämnen.

I fråga om straffstadgandena varierar praxis mellan de olika transportformerna. I vissa fall finns ett straffstadgande i lag. Genom förordningar har straffstadgandenas innehåll precisrats juridiskt. Vissa författningar innehåller inte alls straffstadganden.

Myndigheter inom andra förvaltningsområden än trafikministeriets, t.ex. Strålsäkerhetscentralen och tekniska kontrollcentralen, har genom förordningar, ministeriebeslut eller beslut av ett centralt ämbetsverk givits förpliktande uppgifter.

Tillsynsmyndigheterna varierar beroende på

transportform. T.ex. är tullen tillsynsmyndighet i fråga om sjötransporter men inte i fråga om land- och lufttransporter, även om detta i vissa fall vore fördelaktigt.

Inom den närmaste framtiden torde EU i större omfattning än tidigare reglera transporterna av farliga ämnen. De nu gällande, splittrade författningarna om transport av farliga ämnen motsvarar inte de behov av författningsändringar som EU medför. Med stöd av en ramlag som gäller alla transportformer kan både de ändringar som är gemensamma för alla transportformer och de ändringar som gäller en enskild transportform träda i kraft enligt vad EES-avtalet och en eventuell anslutning till EU förutsätter.

2. Föreslagna ändringar

Den föreslagna lagen skall gälla transporter av styckegods på fartyg och alla transporter inom andra transportformer. Lagen skall inte gälla bulktransporter av farliga ämnen till havs eller på inre vattenvägar och inte heller transporter på olje-, kemikalie- och gastankfartyg, vilka till sin natur avviker från de transporter som avses i den föreslagna lagen. Om dessa transporter stadgas särskilt. Detsamma i lagen stadgas klart och enhetligt om transport av farliga ämnen och i den skall ges de nödvändiga bemyndigandena för normgivning på lägre nivå.

Syftet med den föreslagna lagen är att förenhetliga normpraxis i fråga om de olika transportformerna. Avsikten är också att det med stöd av den föreslagna lagen skall ges förordningar om de olika transportformerna. Likaså skall i fråga om landsvägstransporter och järnvägstransporter trafikministeriet, i fråga om styckegodstransporter på fartyg sjöfartsstyrelsen och i fråga om transporter på luftfartyg Luftfartsverket bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om tekniska detaljer i samband med transport av farliga ämnen.

Avsikten är att lagen precisera tillämpningsområdena för normerna för transport av farliga ämnen så, att de gäller bl.a. transporter som sker inom hamn-, upplags- och fabriksområden, när dessa hör nära samman med väg- eller järnvägstransport, samt transporter som sker inom hamnområden, på flygplatser och i terräng som avses i terrängtrafiklagen samt bl.a.

hantering och tillfällig förvaring av vagnar på bangårdar och hantering av kollin i terminaler.

Ett av syftena med lagen är att förenhetliga straffstadgandena i fråga om de olika transportformerna.

I de förordningar som med stöd av lagen skall ges om de olika transportformerna skall de uppgifter som åläggs myndigheter inom ett annat förvaltningsområde än trafikministeriets definieras. Samtidigt är avsikten att utförandet av de nämnda uppgifterna inom de olika transportformerna skall förenhetligas.

I lagen skall trafikministeriet, sjöfartsverket, Luftfartsverket, tullverket, polismyndigheterna, brand- och räddningsmyndigheterna samt gränsbevakningsväsendet, hamnmyndigheterna samt Strålsäkerhetscentralen förordnas till tillsynsmyndigheter, var och en inom sitt verksamhetsområde, enligt vad som särskilt stadgas närmare därom i förordningarna om de olika transportformerna. Utöver de ovan nämnda skall tekniska kontrollcentralen samt fordonsförvaltningen vara särskilda tillsynsmyndigheter, var och en inom sitt verksamhetsområde.

Med stöd av den föreslagna lagen kommer de stadganden i anslutning till transporter av farliga ämnen som hör samman med Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och ett eventuellt medlemskap i Europeiska unionen att träda i kraft i överensstämmelse med vad EES-avtalet och en eventuell anslutning till Europeiska unionen förutsätter.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen har inga omedelbara statsekonomiska kostnadsverkningar. Den har inte heller några omedelbara verkningar på transportkostnaderna.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

I de förordningar som med stöd av den föreslagna lagen skall ges om de olika transportformerna skall stadgas att typgodkännande av transportförpackningar och transporttankar skall meddelas och periodisk besiktning av dessa utföras av samma myndighet i fråga om alla transportformer. Typgodkännande och pe-

riodisk besiktning av transportförpackningar och transporttankar för alla andra än radioaktiva ämnen skall skötas av tekniska kontrollcentralen och typgodkännande och periodisk besiktning av transportförpackningar och transporttankar för radioaktiva ämnen av Strålsäkerhetscentralen.

Tillsynen över att den föreslagna lagen iaktas skall i huvudsak åläggas de nuvarande tillsynsmyndigheterna. Det föreslås att tullens tillsynsuppgifter utvidgas till att omfatta land- och lufttransporter av farliga ämnen.

Förslaget har inga nämnvärda verkningar i fråga om organisation och personal.

3.3. Miljöeffekter

Ett av syftena med den föreslagna lagen och de förordningar och beslut gällande de olika transportformerna som skall utfärdas med stöd av den är att förbättra säkerheten vid transport av farliga ämnen och därmed också öka säkerheten för miljön.

4. Beredningen av propositionen

Degationen för ärenden angående transport av farliga ämnen, som verkar i anslutning till trafikministeriet, föreslog 1988 att det skulle stiftas en lag om transport av farliga ämnen, som skulle gälla alla transportformer och med

stöd av vilken skulle ges förordningar och andra normer i fråga om varje transportform, eller alternativt en lag som skulle gälla styckegodstransporter till sjöss och alla transporter inom andra transportformer, med stöd av vilken skulle ges förordningar och andra normer.

Trafikministeriet tillsatte den 14 januari 1991 en arbetsgrupp, som fick i uppdrag att utarbeta ett förslag till lag om transport av farliga ämnen, som skulle gälla styckegodstransporter till sjöss och alla transporter inom andra transportformer. Avsikten var att det med stöd av lagen skulle ges förordningar och andra normer för varje transportform. Arbetsgruppen skulle också utreda möjligheterna att låta lagen omfatta transport av farliga ämnen i terräng, på flygplatser och eventuellt i hamnar.

Arbetsgruppen slutförde sitt uppdrag den 27 januari 1993. Trafikministeriet begärde utlåtanden om arbetsgruppens förslag av de viktigaste myndigheterna, näringslivet och arbetsmarknadsorganisationerna. Majoriteten av remissinstanserna förhöll sig positiv till den föreslagna lagen. I många utlåtanden riktades anmärkningar mot detaljer i lagförslaget. Trafikministeriet har gjort ett sammandrag av utlåtandena.

Regeringens proposition bygger på arbetsgruppens förslag. De anmärkningar beträffande detaljer som framförts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid beredningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Lagens syfte.* Lagen skall vara som en allmän lag som gäller väg-, järnvägs- och lufttransporter samt styckegodstransporter till sjöss av farliga ämnen. Dess syfte är att garantera transporter som är säkra med avseende på människor, miljön och egendom.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Lagen skall tillämpas på transport av farliga ämnen på väg, på järnväg och i annan spårtrafik, på luftfartyg och på fartyg.

Lagen skall således gälla transporter av

farliga ämnen inom ett hamnområde från upplag till fartyg och mellan upplag. I förordningarna om de olika transportformerna skall stadgas vilka stadganden om transport av farliga ämnen som gäller dessa transporter. Det kan t.ex. vara stadgandena om behörigheten för den som ansvarar för transport, lastning och lossning, om samlastning för farliga ämnen, om tillfällig förvaring av farliga ämnen i terminal, bestämmelser om märkning av järnvägsvagnar samt vissa stadganden om rangering av vagnar. Inom hamnområden transporteras i allmänhet stora mängder av farliga ämnen av olika slag och med varierande

egenskaper, och föraren är inte nödvändigtvis medveten om egenskaperna hos de farliga ämnen som han transporterar i lika hög grad som t.ex. en arbetstagare som flyttar fabriakens egna produkter inom ett fabriksområde.

Lagen skall i regel inte gälla bränsletransporter på flygplatser, när de sker med för ändamålet planerade specialfordon som inte är avsedda att användas på vägar som avses i vägtrafiklagen. I fråga om sådana bränsletransporter är det dock nödvändigt att ställa vissa tekniska krav med avseende på tankarnas konstruktion, utrustning, besiktning och märkning.

Lagen skall bl.a. inte gälla transporter av farliga ämnen i bulk eller transporter av farliga ämnen på olje-, kemikalie- och gastankfartyg, vilka till sin natur avviker från de transporter som avses i lagen. Om sådana transporter stadgas särskilt.

Lagen skall inte gälla flyttning av farliga ämnen inom ett fabriksområde, när den inte hör nära samman med transportkedjan. Med transportkedjan avses transporten från avsändaren till mottagaren. Lagen skall t.ex. inte gälla transport av farliga ämnen på ett privat fabriksområde från ett upplag till ett annat, eftersom det i allmänhet är samma produkter som flyttas inom fabriksområdet och deras egenskaper är kända vid fabriken. Däremot skall lagen gälla transport som sker inom hamnområden och på flygplatser, när den hör samman med transportkedjan.

Lagen skall inte gälla transport av farliga ämnen på nöjesfarkoster till havs och på inre vattenvägar.

3 §. *Definitioner.* I paragrafen föreslås en definition av begreppet farliga ämnen i transporthänseende. Begreppet skall också omfatta blandningar och lösningar samt föremål och redskap som innehåller farliga ämnen, t.ex. fyrverkeripjäser. Lagen skall endast omfatta sådana farliga ämnen som uppfyller de kriterier vilka nämns i närmare föreskrifter som meddelas med stöd av lagen samt sådana farliga ämnen som nämns i en ämnesförteckning eller som hör till ämnesgrupper vilka nämns i en ämnesförteckning. Klassificeringskriterierna skall grunda sig på de internationella överenskommelser, koder och föreskrifter som gäller transport av farliga ämnen i fråga om varje transportform (ADR, ICAO-TI, IMDG-Code, RID). Tomma, icke rengjorda förpackningar

och transporttankar som har innehållit farliga ämnen skall också höra till lagens tillämpningsområde.

Med transport avses den egentliga transport, lastning, lossning och hantering av farliga ämnen samt kollin och tanken som innehåller farliga ämnen för transport. Med lastning, lossning och hantering avses i lagen, med transportsäkerheten som utgångspunkt, t.ex. samlastning och sortering av olika farliga ämnen, stöttande av kollin och rengöring av transportmedlet efter att lasten lossats.

Med tillfällig förvaring avses kortvarig förvaring i fordon, järnvägsvagn eller, i anslutning till transporten, i terminal, varvid det anses att förvaringen omfattas av transportförfattningarna. Tillfällig förvaring skall höra samman med den egentliga transporten under försändningens olika skeden, från det godset avsänds till dess det tas emot.

Med vägtransport avses i lagen sådan transport på väg och tillfällig förvaring i fordon som avses i vägtrafiklagen. Dessutom avses transport som sker inom hamn-, upplags- och fabriksområden, flygplatsen eller andra motsvarande områden, när den hör nära samman med transport på väg enligt vägtrafiklagen. Avsikten med denna lag är inte att stadga om flyttningar inom ett fabriksområde. Som vägtransport skall dessutom anses transport i terräng som avses i terrängtrafiklagen (670/71). Om sådan transport skall utfärdas närmare stadganden och bestämmelser genom förordning och trafikministeriets beslut.

Med järnvägstransport avses i lagen transport av farliga ämnen som sker inom ett järnvägsnät. Lagen skall också omfatta hantering av vagnar på bangårdar och tillfällig förvaring i järnvägsvagnar och terminaler, hantering av kollin i terminaler samt spårtrafik inom hamn-, upplags- och fabriksområden eller andra motsvarande områden när den hör nära samman med järnvägstransport. Syftet med lagen är att på så sätt täcka alla funktioner som väsentligen hör samman med transport av farliga ämnen på järnväg.

Med fartygstransport avses i lagen styckegodstransport av farliga ämnen till havs och på inre vattenvägar.

Med lufttransport avses transport på luftfartyg som avses i luftfartslagen.

4 §. *Förhållande till vissa författningar.* Förutom den föreslagna lagen skall på transporter av farliga ämnen tillämpas vad som annars

stadgas om transport av gods. Sådana stadganden finns bl.a. i lagen om vägbefordringsavtal (345/79), förordningen om befordran på järnväg (714/75), sjölagen, luftfartslagen och lufttransportlagen (387/86). Dessutom regleras arbetarskyddet i lagen om skydd (295/58) och andra författningar som utfärdats till skydd för arbetstagare. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar den verksamhet som avses i nämnda lagen och författningarna.

I den förslagna lagen skall förutom om transport av farliga ämnen även stadgas om tillfällig förvaring i anslutning till transportkedjan. Lagen skall inte gälla flyttning av farliga ämnen mellan transporttankar och cisterner via permanenta anläggningar, transport genom rör eller lagring i cistern. Den föreslagna lagen skall inte tillämpas på tillverkning, import, export och upplagring, försäljning och annan överlåtelse, innehav och förvaring, teknisk och annan användning, testning eller annan därmed jämförbar hantering av kemikalier som avses i kemikalielagen (744/89) och lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53) samt i föreskrifter som meddelats med stöd av dem.

2 kap. Myndigheterna och deras uppgifter

5 §. *Ministeriet som tillsynsmyndighet.* Efter- som väg-, järnvägs-, sjö- och lufttransporter av farliga ämnen hör till trafikministeriets förvaltningsområde, föreslås att ministeriet skall vara högsta myndighet. Trafikministeriet skall ha till uppgift att styra och övervaka tillsynsmyndigheterna och kontrollorganen inom ministeriets verksamhetsområde.

6 §. *Övriga myndigheter.* Efterlevnaden av lagen samt av stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den skall övervakas av sjöfartsverket, Luftfartsverket, tullverket, polis-, brand- och räddnings- samt gränsbevakningsväsendet, hamnmyndigheterna, Stålsäkerhetscentralen, var och en inom sitt verksamhetsområde. Med hamnmyndigheterna avses de myndigheter som med stöd av annan lagstiftning har förordnats till denna myndighetsuppgift. Tillsynsmyndigheternas verksamhetsområde skall definieras i förordningarna om de olika transportformerna. För närvarande varierar tillsynsmyndigheterna från en transportform till en annan, och för en del av transportformerna har ingen tillsynsmyndighet i egentlig mening utnämnts. Å andra sidan är t.ex.

tullverket för närvarande tillsynsmyndighet endast i fråga om transporter till sjöss, inte på land. Avsikten är att tullverket i de förordningar som skall ges med stöd av lagförslaget skall göras till tillsynsmyndighet också för land- och lufttransporter.

Andra behöriga myndigheter utöver de ovan nämnda blir tekniska kontrollcentralen och fordonsförvaltningen, vardera inom sitt verksamhetsområde, enligt vad som stadgas närmare genom förordningarna om de olika transportformerna. T.ex. skall tekniska kontrollcentralen sköta godkännande av transportförpackningar och transporttankar för andra än radioaktiva ämnen. Fordonsförvaltningen skall utse den som skall sköta besiktningen för godkännande av fordon som används för transport av farliga ämnen samt vara behörig myndighet i fråga om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen på väg, enligt vad som närmare stadgas därom genom förordning och bestäms genom trafikministeriets beslut. I och med att internationella överenskommelser om transport av farliga ämnen utvecklas, kan det i framtiden bli nödvändigt att utse även andra behöriga myndigheter än de ovan nämnda.

Militärmyndigheterna skall svara för tillsynen över sådana transporter av farliga ämnen som under försvarsmaktens tillsyn sker på väg, till havs eller på inre vattenvägar samt transporter av farliga ämnen med försvarsmaktens fordon, fartyg eller luftfartyg.

Övervakningen av transporter av farliga ämnen med gränsbevakningsväsendets fartyg eller luftfartyg skall skötas av gränsbevakningsväsendet.

7 §. *Stadgande om bemyndigande.* Om myndigheternas uppgifter och samarbete skall stadgas i förordningarna om de olika transportformerna.

3 kap. Skyldigheter och krav

8 §. *Avsändarens allmänna skyldigheter.* I tekniska föreskrifter om de olika transportformerna skall bestämmas mera detaljerat om klassificering och förpackning av ett ämne och märkning av förpackningen samt om överlämnande för transport. Avsändaren av ett farligt ämne är ansvarig för att det ämnet han

överlämnar för transport är klassificerat, förpackat och märkt i enlighet med dessa bestämmelser samt för att ämnet får transporteras förpackat på behörigt sätt, i tank, tankcontainrar eller löst. Vid sjötransporter avses med avsändare avlastaren.

I förordningar och närmare föreskrifter om de olika transportformerna skall i detalj bestämmas vilka transportdokument som skall förutsättas vid avsändningen och vad som skall anges i dessa. Avsändaren skall ansvara för att transportören tillställs de riktigt ifyllda transportdokumenten och att sändningen motsvarar vad som anges i transportdokumenten. Detta överensstämmer med praxis i internationella överenskommelser och föreskrifter.

9 §. *Transportörens skyldigheter vid vägtransporter.* Transportören skall ansvara för att det fordon som används vid transport av farliga ämnen och dess utrustning samt dess bemanning överensstämmer med bestämmelserna och är tillräckligt säkra för transporten i fråga. Transportören bär också ansvaret för att fordonets förare har fått tillräcklig utbildning och handledning i fråga om stadganden och bestämmelser som gäller transporten, riskfaktorer i anslutning till transporten samt åtgärder i händelse av en olycka. Närmare stadganden om fordons utrustning och bemanning samt om förarens behörighet skall utfärdas genom förordning och trafikministeriets beslut. Motsvarande stadganden ingår i 12 § lagen om transport av farliga ämnen på väg.

10 §. *Förarens skyldigheter vid vägtransporter.* Av föraren förutsätts att han före färdens början förvisar sig om att fordonet och dess utrustning och bemanning överensstämmer med bestämmelserna och att lastningen har skett i enlighet med bestämmelserna. Motsvarande stadganden finns i 13 § lagen om transport av farliga ämnen på väg.

11 §. *Övriga skyldigheter.* Närmare stadganden om olika parter övriga skyldigheter i samband med transport av farliga ämnen utfärdas i förordningarna om de olika transportformerna. Med olika parter avses i lagen avsändaren, avlastaren, den som utför lastningen, transportören, föraren och mottagaren.

12 §. *Personalens behörighet.* I fråga om vägtransporter skall med den behörighet som uppgiften förutsätter avses ADR/TFÄ-körtillstånd och i fråga om järnvägstransporter på motsvarande sätt den utbildning som krävs av

transportpersonalen vid järnvägstransporter av farliga ämnen.

Med den behörighet som förutsätts för uppgiften som den person som annars ansvarar för transporter av farliga ämnen skall avses den behörighet som i förslaget till EU-direktiv krävs av den person som ansvarar för transporter av farliga ämnen. Avsikten är att det egentliga direktivet med stöd av det bemyndigande som paragrafen innehåller skall införas i överensstämmelse med vad EES-avtalet och en eventuell anslutning till Europeiska unionen förutsätter.

13 §. *Allmänna krav vid transport av farliga ämnen.* I de tekniska föreskrifterna för de olika transportformerna skall detaljerade bestämmelser om förpackning av ett ämne och märkning av förpackningen utfärdas. Avsändaren eller avlastaren skall anses ansvara för att det gods som han överlämnar för transport är förpackat och märkt i enlighet med dessa bestämmelser.

Genom förordning och trafikministeriets beslut skall stadgas om ruttbegränsningar som berör transport av farliga ämnen.

Genom förordningar skall i detalj stadgas om transport av farliga ämnen i fråga om varje transportform. Detaljerna skall grunda sig på internationella överenskommelser ADR, RID, ICAO-TI och IMDG-Code samt på EU-direktiv.

Närmare stadganden om anmälan om transport av farliga ämnen skall utfärdas i de förordningar de olika transportformerna. Genom en förordning om farkosttransport skall stadgas om skyldigheten att deklarerar transport av ett farligt ämne i styckegods enligt direktiv (93/75/EEG) i EES-avtalets tilläggsprotokol.

4 kap. Förbud

14 §. *Allmänt transportförbud.* I paragrafen anges de fall då transport av ett farligt ämne är förbjuden.

15 §. *Tillsynsmyndighetens förbud och begränsningar.* I paragrafen ges de tillsynsmyndigheter som bestäms i förordningarna om de olika transportformerna befogenheter att förbjuda transport av ett farligt ämne, om transporten inte överensstämmer med de krav som uppställs i lagen eller stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Det kan uppstå situationer då den som saken

gäller bör höras. Härvid iakttas 15 § lagen om förvaltningsförfarande (598/82). I fråga om skadestånd tillämpas den lagstiftning som berör den transportform som använts (t.ex. lagen om vägbefordringsavtal, sjölagen, lufttransportlagen, lagen om luftbefordringsavtal och förordningen om befordran på järnväg) samt allmänna skadeståndsrättsliga principer.

5 kap. Tillsyn

16 §. *Rätt till besiktning, upplysningar och undersökningar.* De tillsynsmyndigheter som förordnas i förordningarna om de olika transportformerna skall, var och en inom sitt verksamhetsområde, ha rätt att förutom att utföra besiktningar också göra rutinmässiga stickprov och för detta ändamål ta prover och göra undersökningar. De nämnda myndigheterna skall också ha rätt att av avsändaren, transportören och andra som berörs av skyldigheterna i lagen och i stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den få upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över att stadganden och bestämmelser iakttas. Enligt det EU-direktiv som är under beredning skall tillsynen över transporter av farliga ämnen omfatta den egentliga transporten och dessutom lastning, lossning, försändning, lagring, insamling, hantering och mottagning. Avsikten är att en utvidgning av tillsynen så att den överensstämmer med direktivförslaget skall träda i kraft i enlighet med direktivets ikraftträdelsebestämmelser.

De nämnda tillsynsmyndigheterna föreslås få rätt att ta prover och göra undersökningar om det finns grundade skäl att anta att stadganden och bestämmelser som gäller transport av farliga ämnen inte iakttas. Detta innebär bl.a. att tillsynsmyndigheten under vissa förutsättningar, men inte utan anledning t.ex. i samband med rutinkontroller, skall kunna stoppa en transport för att ta prov av godset och göra undersökningar. Rätten skall endast gälla nödvändiga undersökningar, då tillsynsmyndigheten inte annars får tillgång till de upplysningar den behöver. Som nödvändiga kan inte anses sådana undersökningar där tillsynsmyndigheten endast i kontrollsyfte undersöker om givna upplysningar är riktiga. För undvikande av onödiga undersökningar skall den som saken gäller om möjligt beredas tillfälle att bli hörd

innan undersökningen görs. Om tillsynsmyndigheten härvid får tillräckliga upplysningar och det inte finns skäl att ifrågasätta deras riktighet, kan undersökningen inte längre anses nödvändig.

Om avsändaren, vid sjötransporter avlastaren, har gjort sig skyldig till fel eller försummelse, skall han i enlighet med lagstiftningen om befordringsavtal ersätta transportören för all den skada denne åsamkats. Skada kan t.ex. ha åsamkats genom att transportören har betalat ersättning för dröjsmål till en annan avsändare.

Den som har gjort sig skyldig till fel eller försummelse är skyldig att ersätta myndigheten för kostnaderna för undersökningar och motsvarande kostnader.

17 §. *Upplysningar från andra myndigheter.* De myndigheter som sköter tillsynen över transporter av farliga ämnen bör ha rätt att från andra myndigheter få sådana upplysningar som behövs för tillsynen. Syftet med stadgandet är att rationalisera tillsynen. Den tystnadsplikt om vilken stadgas i den föreslagna 23 § skall inte hindra att upplysningar lämnas med stöd av denna paragraf.

6 kap. Tvångsmedel och påföljder

18 §. *Vite och hot om tvångsutförande.* I paragrafen föreslås ett stadgande om de tvångsmedel som de tillsynsmyndigheter som bestäms genom förordningarna om de olika transportformerna kan tillgripa för att förstärka ett förbud eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen. De tvångsmedel som kan komma i fråga är vite och hot om tvångsutförande. Med dem kan tillsynsmyndighetens i 15 § avsedda förbud och föreskrifter förstärkas. Vite kan även föreläggas för att förstärka tillsynsmyndighetens i 16 § avsedda rätt att utföra besiktningar, få upplysningar och göra undersökningar. Den behöriga tillsynsmyndigheten skall besluta om användning av tvångsmedel. I fråga om tvångsmedlen gäller vad som stadgas i viteslagen (1113/90).

19 §. *Straff.* I 1 mom. beskrivs kännetecknen för brott mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen och i 2 mom. kännetecknen för förseelse mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen.

Straffpåföljden vid brott mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen skall vara böter eller fängelse i högst två år, om inte

strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans i lag. Skalan för detta brott skall enligt förslaget vara densamma som i den gällande lagen om transport av farliga ämnen på väg och luftfartslagen samt t.ex. i kemikalielagen.

För förseelse mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen skall kunna utdömas böter, om inte strängare straff stadgas någon annanstans i lag.

Enligt 3 mom. kan den som bryter mot ett förbud som har meddelats eller en skyldighet som har ålgets honom och som förstärkts med vite enligt prövning lämnas ostraffad, om gärningen betraktas ringa.

7 kap. Överföring av ärende, sökande av ändring och verkställighet

20 §. *Överföring av ärende.* Stadgandena i 1 och 2 mom., som gäller körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen, ingår i 16 a § lagen om transport av farliga ämnen på väg. Om körtillstånd för transport av farliga ämnen skall med stöd av 12 § stadgas genom förordning.

21 §. *Sökande av ändring.* Sökande av ändring skall ske så som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

22 §. *Verkställighet.* Eftersom beslut som fattas med stöd av 15 § till sin natur kan vara sådana att de genast måste verkställas, skall det i besluten kunna bestämmas att beslutet skall iaktas trots att ändring sökts, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

8 kap. Särskilda stadganden

23 §. *Tystnadsplikt.* Enligt paragrafen skall den som sköter uppgifter i anslutning till tillsyn eller undersökningsverksamhet i samband med lagen om transport av farliga ämnen ha tystnadsplikt i fråga om de upplysningar han får i sitt uppdrag. Dessa upplysningar får inte röjas för utomstående och inte heller utnyttjas privat utan näringsidkarens samtycke.

Tystnadsplikten skall inte hindra att upplysningar som är nödvändiga för tillsynen lämnas till en annan tillsynsmyndighet eller att upplysningar lämnas till åklagar- eller polismyndigheter för utredning av ett brott.

24 §. *Stadgande om bemyndigande.* Avsikten

är att det med stöd av paragrafen och andra stadganden i lagen som ger bemyndigande att utfärda förordning och normer på lägre nivå skall utfärdas nödvändiga stadganden och bestämmelser på lägre nivå om varje transportform. Med stöd av lagen skall till en början ges förordningar om transport av farliga ämnen på väg, om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen, om transport av farliga ämnen på järnväg, transport av farliga ämnen på fartyg och om transport av farliga ämnen på luftfartyg.

Enligt 2 mom. skall trafikministeriet i fråga om vägtransporter och järnvägstransporter, sjöfartsstyrelsen i fråga om styckegodstransporter på fartyg och Luftfartsverket i fråga om transporter på luftfartyg kunna meddela närmare föreskrifter om detaljer i samband med transporter av farliga ämnen och tillfällig förvaring, var och en inom sitt verksamhetsområde. Med stöd av detta stadgande om bemyndigande skall rådets direktiv om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods (93/75/EEG), som hör till EES-avtalets tilläggsprotokoll, kunna träda i kraft.

Trafikministeriet skall dessutom i överensstämmelse med vad EES-avtalet och en eventuell anslutning till Europeiska unionen kunna meddela närmare föreskrifter om begränsning av transporter av farliga ämnen, om tillsyn över transporter av farliga ämnen, om utbildning av förare av fordon som transporterar farliga ämnen, om behörigheten för personer som delar i järnvägstransporter av farliga ämnen och om behörigheten för den ansvarar för transporter av farliga ämnen i företaget.

De stadganden som gäller alla transportformer skall huvudsakligen bygga på internationella överenskommelser, koder och föreskrifter för de olika transportformerna samt eventuella EU-förordningar och direktiv.

Den föreslagna lagen samt bestämmelser som utfärdas med stöd av den skall även gälla sådana transporter av farliga ämnen som utförs av försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet och endast i undantagsfall skall föreskrifter och anvisningar av respektive myndighet följas. Behov att avvika från allmänna föreskrifter uppstår närmast vid militärövningar samt då sekretessaspekter eller försvarsintresser kräver att man i fråga om ett visst material avviker från föreskrifter som gäller i det civila.

Gränsbevakningsväsendets luftfartyg är in-

förda i Luftfartsverkets register över civilluftfartyg och därmed räknas de enligt luftfartslagen som civila luftfartyg. Finland är förpliktigad av föreskrifter meddelade av internationella organisationen för civilluftfart, ICAO, och sålunda gäller dessa även gränsbevakningsväsendets luftfartyg vilket den behöriga myndigheten bör iaktta då den meddelar föreskrifter.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

25 §. *Ikraftträdelsestadgande*. Eftersom lagen skall vara ettslags ramlag, kommer det konkreta innehållet i de förpliktelser den innehåller till stor del att fastställas först i de förordningar som ges och de beslut som eventuellt utfärdas med stöd av den. Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 1994.

Med stöd av lagen skall till den 13 september 1994 utfärdas stadganden i fråga om transporter av styckegods enligt rådets om minimikrav för fartyg som anlöper eller avgår från gemenskapens hamnar med farligt eller förorenande gods (93/75/EEG), som hör till EES-avtalets tilläggsprotokoll.

Avsikten är att lagen skall upphäva lagen den 20 juni 1974 om transport av farliga ämnen på väg.

Dessutom är avsikten att 108 § i luftfartsförordningen av den 23 augusti 1968 (525/68)

och 3 § 2 mom. förordningen den 5 september 1975 om befordran på järnväg skall ändras så att den motsvarar detta lagförslag.

26 §. *Övergångsstadgande*. Lagens 12 § 1 mom. föreslås träda i kraft den 1 januari 1995. TFÅ-körtillstånd som har beviljats före detta datum skall gälla den tid som nämns i dem, dock högst till den 31 december 1999. På så sätt ändras de nationella bestämmelserna om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (TFÅ-körtillstånd) så att de stämmer överens med rådets direktiv om yrkesutbildning för vissa förare av fordon som transporterar farligt gods på väg (89/684/EEG), som hör till EES-avtalet. Detta innebär att förare av fordon som transporterar farliga ämnen med fem års mellanrum skall delta i en kompletteringskurs som gäller transport av farliga ämnen och därefter avlägga ett godkänt prov.

2. Ikraftträdande

Lagen om transport av farliga ämnen föreslås träda i kraft den 1 september 1994. 12 § 1 mom. föreslås dock träda i kraft den 1 januari 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag om transport av farliga ämnen

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att förebygga och avvärja skador och risker som transport av farliga ämnen kan medföra för människor, miljön eller egendom.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på transport av farliga ämnen

- 1) på väg,
- 2) på järnväg och i annan spårtrafik,
- 3) med luftfartyg inom finskt område och med finska luftfartyg utanför finskt område, samt
- 4) med finska fartyg inom och utanför finskt territorialvatten samt med utländska fartyg inom finskt territorialvatten.

Denna lag tillämpas också på transport av farliga ämnen inom hamnområden och på flygplatser i den utsträckning som anges nedan i denna lag.

Denna lag gäller dock inte

- 1) bulkransport av farliga ämnen till havs och på inre vattenvägar eller transport med olje-, kemikalie- och gastankfartyg,
- 2) lagring, flyttning eller annan hantering av farliga ämnen inom ett fabriks- eller upplagsområde, när åtgärden inte hör nära samman med väg-, järnvägs-, fartygs- eller lufttransport, samt
- 3) transport med nöjesfarkoster.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *farliga ämnen* sådana ämnen som på grund av sin explosions-, brand- eller strålningsfarlighet, giftighet, frätande verkan eller annan motsvarande egenskap kan medföra skada för människor, miljön eller egendom.

Vad som i denna lag stadgas om farligt ämne, tillämpas även på farliga blandningar, föremål, varor, tomma förpackningar, genetiskt förändrade organismer och mikroorganismer,

2) *transport* egentlig transport, lastning, lossning och hantering av transportmedel av farliga ämnen samt kollin och tanken som innehåller farliga ämnen,

3) *tillfällig förvaring* sådan tillfällig förvaring i fordon, järnvägsvagn eller terminal som hör nära samman med transporten,

4) *vägtransport* sådan transport och tillfällig förvaring på väg som avses i vägtrafiklagen (267/81) samt transport som sker inom hamn-, upplags- och fabriksområden, flygplatser eller andra motsvarande områden, när den hör nära samman med vägtransport; som vägtransport anses dessutom transport i terräng som avses i terrängtrafiklagen (670/91), enligt vad om sådana transporter närmare stadgas genom förordning,

5) *järnvägstransport* sådan transport som sker inom ett järnvägsnät, inklusive hantering och tillfällig förvaring av vagnar på bangårdar samt hantering av kollin i terminaler samt spårtrafik inom hamn-, upplags- och fabriksområden eller motsvarande områden när den hör nära samman med järnvägstransport,

6) *fartygstransport* transport av styckegods med fartyg när godset transporteras i förpackningar, transporttankar, containrar eller på annat motsvarande sätt, och

7) *lufttransport* transport med luftfartyg.

4 §

Förhållande till vissa författningar

Utöver vad som stadgas i denna lag tillämpas på transport av farliga ämnen vad som annars stadgas om transport av gods, om inte något annat följer av internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

För skyddande av arbetstagare gäller dessutom vad som stadgas i lagen om skydd i arbete (299/58) och i övrigt.

I fråga om upplagring och förvaring av kemikalier gäller vad som stadgas i kemikalie-

lagen (744/89) och lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53) samt med stöd av dem.

Om radioaktiva ämnen, kärnämnen och kärnavfall stadgas dessutom i strålskyddslagen (592/91) och kärnenergilagen (990/87).

2 kap.

Myndigheterna och deras uppgifter

5 §

Ministeriet som tillsynsmyndighet

Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den ankommer på trafikministeriet. I angelägenheter som rör transport av farliga ämnen biträds trafikministeriet av en delegation, om vilken stadgas genom förordning.

6 §

Övriga myndigheter

Efterlevnaden av denna lag samt av stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den övervakas av sjöfartsverket, Luftfartsverket, tullverket, polis-, brand- och räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsväsendet, hamnmyndigheterna och Strålsäkerhetscentralen, var och en inom sitt verksamhetsområde, enligt vad som stadgas närmare genom förordning.

Andra behöriga myndigheter utöver de ovan nämnda är tekniska kontrollcentralen och fordonsförvaltningen, båda inom sitt verksamhetsområde, enligt vad som stadgas närmare genom förordning. Genom förordning kan dessutom stadgas om uppgifter som ankommer på andra myndigheter.

Militärmyndigheterna svarar för tillsynen över transporter av farliga ämnen utförda under kontroll av försvarsmakten på väg, till havs och på inre vattenvägar samt över transporter av farliga ämnen med försvarsmaktens fordon, fartyg eller luftfartyg. Om tillsynen över försvarsmaktens transporter av farliga ämnen som utförs på annat sätt samt om samarbetet mellan myndigheter stadgas vid behov genom förordning.

Tillsynen över transporter av farliga ämnen

med gränsbevakningsväsendets fartyg eller luftfartyg utövas av gränsbevakningsväsendet.

7 §

Stadgande om bemyndigande

Närmare stadganden om myndigheternas uppgifter och samarbete utfärdas genom förordning.

3 kap.

Skyldigheter och krav

8 §

Avsändarens allmänna skyldigheter

Avsändaren, vid havstransporter avlastaren, är ansvarig för att ett farligt ämne som överlämnats för transport är klassificerat och förpackat och förpackningen märkt samt överlämnat för transport på det sätt som avses i denna lag och i stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Avsändaren, vid havstransporter avlastaren, är ansvarig för att det farliga ämnets benämning och klassificering samt andra uppgifter som fordras blir korrekt antecknade i transportdokumenten. Transportdokumenten skall tillställas transportören på det sätt som stadgas genom förordning eller bestäms med stöd av den.

Närmare stadganden om transportdokumenten och åtgärder i anslutning till dem kan utfärdas genom förordning.

9 §

Transportörens skyldigheter vid vägtransporter

Transportören skall se till att det fordon som används vid transport av farliga ämnen kan användas för detta ändamål och att fordonet är bemannat på behörigt sätt.

Transportören skall alltid se till att fordonets förare i tillräcklig utsträckning känner till de stadganden och bestämmelser som gäller transport av de farliga ämnena i fråga.

10 §

Förarens skyldigheter vid vägtransporter

Föraren skall innan färden börjar förvissa sig om att fordonet motsvarar transporten i fråga och att det är bemannat och lastat på behörigt

sätt samt se till att transporten utförs i enlighet med gällande stadganden och bestämmelser.

11 §

Övriga skyldigheter

Om olika parters andra än i 8—10 §§ nämnda skyldigheter i samband med transport av farliga ämnen kan närmare stadganden utfärdas genom förordning och med stöd av den genom beslut.

12 §

Personalens behörighet

En förare som transporterar farliga ämnen på väg skall förutom körkort ha ett körtilstånd som berättigar till transport av farliga ämnen enligt vad som stadgas närmare genom förordning.

En person som deltar i järnvägstransport av farliga ämnen skall ha den behörighet som uppgiften förutsätter enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

En person som ansvarar för transporter av farliga ämnen skall ha den behörighet som uppgiften förutsätter enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

Behörigheten för den person inom ett företag som ansvarar för transporter av farliga ämnen inom hamnområden och på flygplatser kan stadgas genom förordning.

13 §

Allmänna krav vid transport av farliga ämnen

Ett farligt ämne skall förpackas så att det hålls kvar i förpackningen under transporten. På kollits utsida får inte finnas något av det farliga ämnet.

Genom förordning kan stadgas om begränsningar i fråga om transport av farliga ämnen på visst område.

Genom förordning stadgas om tekniska detaljer i samband med transport av farliga ämnen samt om anmälningar i fråga om transport av farliga ämnen.

Samlastning av farliga ämnen i samband med flyttning inom hamnområden och på flygplatser och flyttning av järnvägsvagnar samt tillfällig förvarning av farliga ämnen i terminaler på hamnområden kan stadgas genom förordning.

Konstruktion, utrustning och besiktning

samt märkning av tankarna på specialfordon som används för bränsletransporter på flygplatser i samband med flygverksamheten kan stadgas genom förordning.

4 kap.

Förbud

14 §

Allmänt transportförbud

Om ett farligt ämne inte är klassificerat, förpackat och märkt på det sätt som avses i denna lag och i stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den eller om de stadgade transportdokumenten inte har lämnats eller om en förpackning eller transporttankar som är avsedd för transport av ett farligt ämne har skadats, är det förbjudet att transportera ämnet.

15 §

Tillsynsmyndigheternas förbud och begränsningar

De tillsynsmyndigheter som bestäms genom förordning har rätt att förbjuda transport av ett farligt ämne, om transporten inte överensstämmer med kraven i denna lag eller i stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, samt att bestämma att godset skall lossas från fordonet på första lämpliga plats vid första lägliga tillfälle, om transporten inte kan fås att motsvara bestämmelserna.

Om en tillsynsmyndighet har vidtagit en åtgärd som avses i 1 mom., skall myndigheten underrätta avsändaren eller en representant för honom om åtgärden, varvid denne utan dröjsmål skall ta hand om godset.

Om avsändaren eller hans representant inte kan anträffas eller om avsändaren eller hans representant inte inom den tid tillsynsmyndigheten bestämt har tagit hand om godset eller överlåtit det till någon som har rätt att disponera över godset eller om kostnaderna för omhändertagande av godset inte står i rimlig proportion till dess värde, kan staten lösa in godset. Om staten inte löser in godset, har tillsynsmyndigheten rätt att beroende på omständigheterna sälja eller förstöra godset.

Försäljningen av gods skall ordnas i form av offentlig auktion eller, om detta inte utan svårigheter är möjligt, på något annat tillför-

litligt sätt. Tillsynsmyndigheten skall om möjligt i god tid underrätta den som har rätt till godset om tid och plats för försäljningen. Försäljningspriset, minskat med de betalningar som belastar godset och med försäljningskostnaderna, skall i ett års tid räknat från försäljningsdagen anses som tillgodohavande för den som har rätt till godset. Därefter tillhör det tillsynsmyndigheten.

Förstöring av gods skall ordnas på behörigt sätt. För kostnaderna för förstörandet svarar avsändaren. Tillsynsmyndighetens redovisning i saken får verkställas utan dom eller beslut.

5 kap.

Tillsyn

16 §

Rätt till besiktning, upplysningar och undersökningar

De tillsynsmyndigheter som bestäms genom förordning har rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den utföra nödvändiga besiktningar och ta nödvändiga prover samt göra undersökningar.

De nämnda tillsynsmyndigheterna har rätt att av avsändaren, transportören och andra som berörs av skyldigheterna i denna lag och i stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den få upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

De nämnda tillsynsmyndigheterna har också rätt att ta prover och göra undersökningar, varvid transporten tillfälligt stoppas, om det finns grundad anledning att anta att denna lag och stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den inte iaktas vid transport av ett farligt ämne. Innan undersökningarna inleds skall den som saken gäller om möjligt ges tillfälle att bli hörd. Undersökningresultatet skall delges den som saken gäller.

Det prov som avses i 3 mom. skall då näringsidkare kräver det, ersättas till gängse pris, om det inte vid undersökningen konstateras att varan strider mot det som stadgas i denna lag eller i stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Den som har gjort sig skyldig till fel eller försummelse är skyldig att ersätta myndigheten för kostnader för undersökningar och provtagning.

17 §

Upplysningar från andra myndigheter

Tillsynsmyndigheten har utan hinder av tystnadsplikten i 23 § rätt att få sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen.

6 kap.

Tvångsmedel och påföljder

18 §

Vite och hot om tvångsutförande

Den tillsynsmyndighet som bestäms genom förordning kan förstärka ett förbud eller en föreskrift som den har meddelat med stöd av denna lag med vite eller hot om tvångsutförande på det sätt som stadgas i viteslagen (1113/90).

19 §

Straff

Den som avsiktligt eller av grov oaktsamhet underlåter att iaktta denna lag eller med stöd av denna lag utfärdade stadganden och bestämmelser om säkerhet vid transport så att hans förfarande är ägnat att medföra fara för någon annans liv, hälsa eller egendom eller för miljön skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *brott mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som på något annat än i 1 mom. nämnt sätt bryter mot stadgandena i denna lag eller underlåter att iaktta stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *förseelse mot bestämmelserna angående transport av farliga ämnen* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats eller en skyldighet som har ålagts med stöd av denna lag och som förstärkts med vite kan lämnas ostraffad för samma gärning.

7 kap.

Överföring av ärende, sökande av ändring och verkställighet

20 §

Överföring av ärende

När det krävs att föraren av ett fordon som

används för vägtransport skall ha kör tillstånd som berättigar till transport av farliga ämnen, kan en part överföra ett ärende som gäller beviljande, återkallande, ändring och förnyelse av kör tillstånd till fordonsförvaltningen för avgörande.

Ärendet skall överföras till fordonsförvaltningen inom 30 dagar från den dag då den som saken gäller fick kännedom om kör tillståndsgivarens ståndpunkt i ärendet.

21 §

Sökande av ändring

I övrigt gäller i fråga om sökande av ändring vad som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

22 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av 15 § kan bestämmas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

8 kap.

Särskilda stadganden

23 §

Tystnadsplikt

Den som vid fullgörande av i denna lag avsedda besiktnings-, tillsyns- och undersökningsuppdrag har fått vetskap om en näringsidkares affärs- eller yrkeshemligheter får inte för utomstående röja och inte heller privat utnyttja dessa, om inte den som skyddas av tystnadsplikten ger sitt samtycke här till.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att upplysningar lämnas i enlighet med 17 § eller till åklagar- eller polismyndigheter för utredning av brott.

24 §

Stadgande om bemyndigande

Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom förordning.

Trafikministeriet kan i fråga om vägtrans-

porter och järnvägstransporter, sjöfartsstyrelsen i fråga om styckegodstransporter med fartyg och Luftfartsverket i fråga om transporter med luftfartyg meddela närmare föreskrifter om klassificering och transport av farliga ämnen, transportförbud, transportdokument, förpackningar, tankar, lastning, märkning, godkännande av tankar och förpackningar, säkerheten vid transport, lastning och hantering, farliga ämnen transporterade av passagerare och manskap som reseffekter, anmälningar om transporter av farliga ämnen, statistikföring av olyckor i samband med transporter av farliga ämnen, tillfällig förvaring i samband med transporter av farliga ämnen samt om andra detaljer i samband med transport av farliga ämnen.

Trafikministeriet kan dessutom meddela föreskrifter om begränsning av transporter av farliga ämnen på vissa områden, tillsynen över transporter av farliga ämnen, om utbildning av förare av fordon som transporterar farliga ämnen, om behörigheten hos den som deltar i transport av farliga ämnen på järnväg och om behörigheten för den person som ansvarar för transport av farliga ämnen.

I fråga om transport av farliga ämnen på väg, till havs eller på inre vattenvägar utförda under kontroll av försvarsmakten har försvarsministeriet eller, då det gäller transporter med försvarsmaktens fordon eller fartyg eller luftfartyg, generalstaben rätt att utfärda bestämmelser som avviker från stadganden som utfärdats med stöd av denna lag.

Gränsbevakningsväsendet har rätt att i fråga om transport av farliga ämnen med gränsbevakningsväsendets fartyg eller luftfartyg utfärda bestämmelser som avviker från stadganden som utfärdats med stöd av denna lag.

9 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

25 §

Ikraftträdelsestadganden

Denna lag träder i kraft den 1 september 1994. Stadgandet i 12 § 1 mom. träder dock i kraft den 1 januari 1995.

Genom denna lag upphävs lagen den 20 juni 1974 om transport av farliga ämnen på väg (510/74) jämte ändringar; de stadganden och bestämmelser om transport av farliga ämnen

som gäller TFÄ-körtillstånd och som har utfärdats med stöd av 12 och 17 §§ i den nämnda lagen är dock i kraft till och med den 31 december 1994.

Med stöd av den tidigare lagen utfärdade förordningar och bestämmelser förblir ikraft tills om dem annorlunda stadgas och bestäms med stöd av denna lagen.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

26 §

Övergångsstadganden

TFÄ-körtillstånd som beviljats innan denna lagens 12 § 1 mom. trätt i kraft är alltjämt i kraft den tid som nämns i dem, dock högst till den 31 december 1999. Körtillstånd kan förnyas i enlighet med stadganden som utfärdas med stöd av denna lag.

Helsingfors den 6 maj 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Ole Norrback*